

Brüssel, 8.4.2020
COM(2020) 148 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE
JA NÕUKOGULE**

Hinnang mittehädavajaliku ELi reisimise ajutise piirangu kohaldamisele

I Sissejuhatus

10. märtsil 2020 rõhutasid Euroopa Liidu riigipead ja valitsusjuhid Euroopa ühise lähenemise ja Euroopa Komisjoniga tiheda koostöö tegemise vajalikkust COVID-19 küsimuses.

Komisjon võttis 16. märtsil 2020 vastu teatise Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule „ELi mittehädavajaliku reisimise ajutine piiramine“¹. Selle teatisega soovitas komisjon Euroopa Ülemkogul tegutseda selle nimel, et Schengeni liikmesriikide riigipead või valitsusjuhid võtaksid koos Schengeniga ühinenud riikide riigipeade või valitsusjuhtidega kiiresti vastu otsuse kohaldada kolmandatest riikidest EL+ alale mittehädavajaliku reisimise suhtes ajutist piirangut².

Need riigid leppisid 17. märtsil 2020 komisjoni soovitusel kokku koordineeritud tegevuses ELi välispiiridel. Sellest ajast alates on kõik ELi liikmesriigid (välja arvatud Iirimaa) ja Schengeni lepinguga ühinenud riigid³ võtnud vastu otsused reisi piirangute rakendamiseks.

Ajutist reisi piirangut kohaldatakse kõikide mittehädavajalike reiside suhtes kolmandatest riikidest EL+ alale. Selleks et tagada ELi kodanike, Schengeni lepinguga ühinenud riikide kodanike, nende pereliikmete ja ELis seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiguste austamine, ei kohaldata reisi piiranguid nende rühmade suhtes, et nad saaksid koju tagasi pöörduda. Et piirangu mõju meie ühiskonna toimimisele piirduks üksnes vajaliku miinimumiga, märgiti, et liikmesriigid ei tohiks kohaldada piiranguid teatavate reisijate kategooriate suhtes, kes täidavad olulist ülesannet või kelle reisimine on hädavajalik.

Selleks et liikmesriike reisi piirangute rakendamisel aidata, võttis komisjon 30. märtsil 2020 vastu suunised selle kohta, kuidas rakendada ajutisi reisi piiranguid, hõlbustada repatrieerimist kogu maailmast ning tegeleda inimestega, kelle viisa on reisi piirangute tõttu aegunud⁴. Suunised töötati välja koostöös Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti (Frontex), Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) ning Europoliga.

Komisjoni 16. märtsi 2020. aasta teatistes on soovitatud, et ajutist reisi piirangut tuleks esialgu kohaldada 30 päeva. Selle perioodi võimalikku pikendamist tuleks hinnata sõltuvalt olukorra edasisest arengust. Liikmesriigid võtsid oma otsused vastu eri kuupäevadel, kuid enamik neist oli jõustunud 20. märtsiks 2020, mis tähendab, et esialgne 30päevane reisi piirangu periood on peagi lõppemas.

See välispiiri meede täiendas muid olulisi samme ja meetmeid, mida liikmesriigid on võtnud COVID-19 leviku vähendamiseks ja tervishoiuvajaduste rahuldamiseks, sealhulgas mitmesugused liikumisi piirangud, sotsiaalsete kontaktide piirangud ja meetmed sisepiiridel.

Käesolevas teatistes hinnatakse olukorra muutumist pärast 16. märtsi teatise vastuvõtmist ning reisi piirangute jätkamise vajadust ja põhjendatust.

¹ COM(2020) 115, 16. märts 2020.

² „EL+ ala“ peaks hõlmama kõiki Schengeni liikmesriike (sealhulgas Bulgaariat, Horvaatiat, Küproost ja Rumeeniat) ning nelja Schengeniga ühinenud riiki. Sellesse kuuluvad ka Iirimaa ja Ühendkuningriik, juhul kui nad otsustavad rakendada sama meetet.

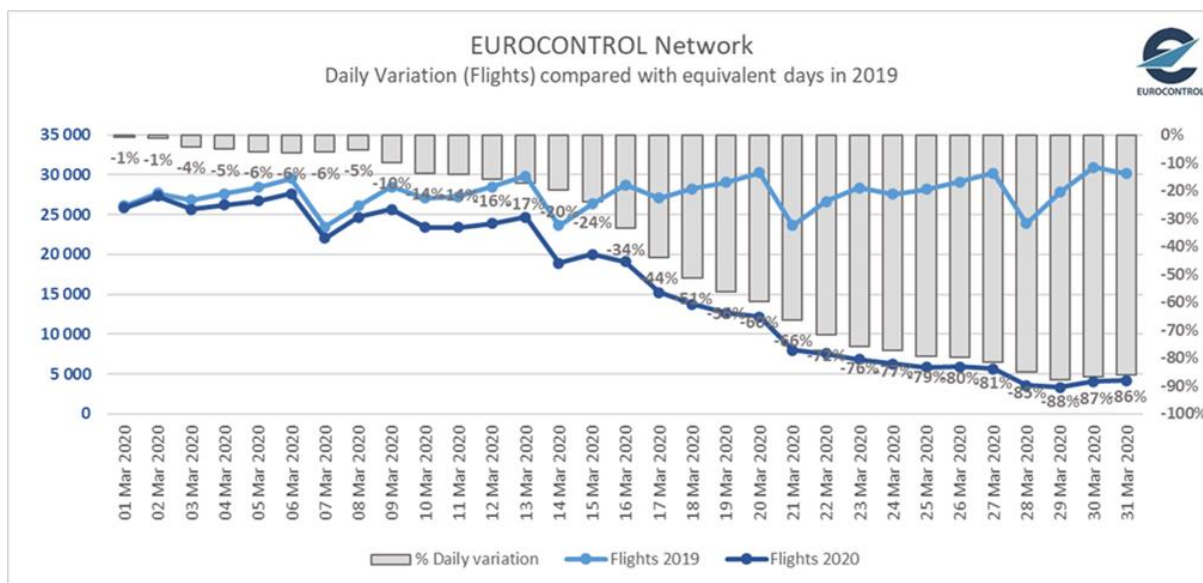
³ Island, Liechtensteini Norra, Šveits.

⁴ C(2020) 2050, 30 märts 2020.

II Olukorra kulg pärast teatise vastuvõtmist

Välispiiril kohaldatavate piirangute eesmärk on vähendada haiguse leviku ohtu ELi reisimisel. Märtsis vähenes turism järsult kogu maailmas, sealhulgas reisimine ELi ja EList välja, ning samuti ELi-sisene turism.

31. märtsil 2020 teatas EUROCONTROL,⁵ et lendude arv on vähenenud 86,1 %, st võrreldes 31. märtsiga 2019 vähenes lendude arv 25 948 võrra⁶. Kogu reisijatevedu on viidud peaaegu nullini ning veel toimivad vaid kauba- ja repatrieerimislennud.

Sarnane muutus on toimunud ka reisijateveos teiste transpordiliikidega, nagu parvlaeva-, bussi- ja rongitransport. Näiteks on kruisifirmad alates märtsi algusest uued kruisireisid peatanud, mille tulemusena on langus eelmise aastaga võrreldes 100 %, kuna kruisitegevust ei toimu, kui välja arvata sadamasse naasevad laevad.

Lisaks nendele arengutele, mis on seotud reisimise vähendamisega välispiiridel, on kõik ELi ja Schengeni lepinguga ühinenud riigid võtnud oma territooriumil meetmeid viiruse edasise leviku piiramiseks ning mõned on taaskehtestanud ka sisepiirikontrolli. Epideemia leviku tõkestamise meetmed on erineva raskusastmega ja sõltuvad tervishoiu olukorrast riigis, aga üldiselt on kehtestatud meetmete eesmärk piirata viiruse levikut ja viia sotsiaalsed kontaktid miinimumini.

Sisepiirikontrolli taaskehtestamine ja eri meetmed kogu ELis, mis mõjutavad tööstuse ja teenuste normaalset toimimist, on avaldanud tugevat mõju siseturu toimimisele. Sellised meetmed mõjutavad tarneahelat, sest elutähtsad tooted, nagu toit, ravimid ja kaitsevahendid, ei jõua sihtkohta või saavad märkimisväärselt hilinemisega. Selle probleemi lahendamiseks ja siseturu toimimisele avalduva mõju minimeerimiseks on komisjon teinud väsimatult koostööd liikmesriikidega, et mobiliseerida kõik vajalikud vahendid ja tagada koordineerimine ELi tasandil. Komisjon on esitanud ka praktilised suunised, et tagada elutähtsate kaupade sujuv liikumine ELis roheliste transpordikoridoride kaudu⁷, hõlbustada kaubalende⁸ ja tagada töötajate vaba liikumine⁹.

⁵ EUROCONTROLi kuulub 41 riiki kogu maailmast.

⁶ www.eurocontrol.int

⁷ C(2020) 1897.

⁸ C(2020) 2010.

⁹ C(2020) 2051.

III EL+ alale reisimise ajutise piiramise pikendamine

Vastavalt komisjoni 16. märtsi 2020. aasta soovitusel tuli meetmeid kohaldada 30 päeva, kuid soovitus sisaldas võimalust meetmete kohaldamisega pikendada.

Liikmesriikide ja teiste pandeemia all kannatavate riikide kogemused näitavad, et meetmeid pandeemia leviku tõkestamiseks tuleb kohaldada kauem kui 30 päeva, et need oleksid tõhusad ja annaksid soovitud tulemusi. Seda kinnitab praegune olukord ELis. Epidemioloogiline olukord ELis on 16. märtsist saadik halvenenud. Praegust olukorda EL+ alal iseloomustab uute haigusjuhtude ja surmajuhtumite arvu jätkuv suurenemine. Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse hinnangu kohaselt on nakkuse leviku suurenemise oht ühiskonnas mõõdukas, kui on kehtestatud leevendusmeetmed, ja väga suur, kui leevendusmeetmed on ebapiisavad, kuid ohtu, et lähinädalatel ületab koormus tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesüsteemide suutlikkuse, hinnatakse suureks isegi siis, kui leevendusmeetmed on kehtestatud¹⁰.

Pandeemia on levinud ka väljaspool ELi, sealhulgas riikides, kust tavaliselt tehakse igal aastal miljoneid reise ELi ja vastupidi. Olukord paljudes kolmandates riikides muutub lähinädalatel, sõltuvalt võetud meetmetest ja riikide suutlikkusest viiruse levikut ohjata.

Paralleelne ja koordineeritud tegevus EL+ ala välispiiridel on endiselt vajalik, et täiendada ELi liikmesriikide ja Schengeni riikide jõupingutusi, mille eesmärk on piirata viiruse levikut EL+ alal ning vältida selle levikut ELi ja teiste riikide vahel. Selline tegevus on oluline osa ELi kooskõlastatud strateegiast kriisist väljumiseks ja epideemia leviku tõkestamise meetmete järkjärguliseks kaotamiseks EL+ alal.

Välispiiridel võetavad meetmed saavad olla tõhusad ainult siis, kui kõik ELi ja Schengeni riigid teevad otsuse ja rakendavad neid kogu välispiiril sama kaua ja ühetaoliselt.

Seepärast kutsub komisjon Schengeni liikmesriike ja Schengeni lepinguga ühinenud riike üles pikendama kooskõlastatult kolmandatest riikidest EL+ alale mittehädavajaliku reisimise suhtes ajutist piirangut veel 30 päeva kuni 15. maini 2020 . Selle perioodi edasist pikendamist tuleks hinnata sõltuvalt epidemioloogilise olukorra arengust.

Ajutise reisipiirangu pikendamise ulatus peaks jääma samaks, nagu on sätestatud komisjoni 16. märtsi 2020. aasta teatistes. Ajutise reisipiirangu kohaldamisel peaksid liikmesriigid järgima komisjoni 30. märtsi 2020. aasta suuniseid. Lisaks tuleb komisjon meelde oma 23. märtsi 2020. aasta teatise (roheliste transpordikoridoride rakendamise kohta) punkti 15 ning kutsub kõiki selles nimetatud riike ja osalejaid üles jätkama koostööd ja kohaldama välispiiridel võimalikult ulatuslikult roheliste transpordikoridoride rakendussuuniseid.

Mittehädavajalike reiside suhtes ELi välispiiridel kehtestatud piirangute ning ELi liikmesriikide ja Schengeni lepinguga ühinenud riikide territooriumil võetud meetmete ühine eesmärk on piirata sotsiaalseid kontakte, et aeglustada viiruse levikut ja rahuldada tervishoiuvajadused. Nende meetmete tõhusaks kaotamiseks on vaja koordineeritud ja järkjärgulist ELi lähenemisviisi.

¹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-eighth-update>